

Monument voor Harry de Vroome

Op 28 oktober 2004 is aan de rand van het Ballooërveld, bij het Smalbroekenloopje, een monument onthuld ter nagedachtenis aan landschapsarchitect Harry de Vroome, geestelijk vader van het 'Stroomdallandschap Drentsche Aa'. Als consulents Landschapsbouw heeft De Vroome (1921-2001) zich onvermoeibaar ingezet voor het Drentse landschap. Tegen de stroom in roeiend wist hij bij de grote ruilverkavelingen in de jaren zestig en zeventig veel waardevol veilig te stellen. Het monument, gemaakt door Bastiaan de Groot, is een hoekige granieten zuil met vier kijkgaten. Door de gaten zijn het beekdal, de es, de heide en de kerktoeren van Rolde te zien: alle componenten van het beek- en esdorpenlandschap.

Agenda

Deze agenda bevat alleen de excursies die worden georganiseerd door het NBEL. Het complete overzicht van alle activiteiten in het gebied vindt u in de Op Stap Krant 2005 en (met de meest actuele gegevens) op onze website: www.drentscheaa.nl

De NBEL-excursies staan onder leiding van ervaren Drentsche Aa-gidsen, tenzij anders vermeld. Deelname is gratis. Voor wandelexcursies hoeft u zich niet op te geven.

Voor fietsexcursies is opgave verplicht, T 06-46353647 (maximaal twintig deelnemers).

Goede wandelschoenen of laarzen aanbevolen.

DATUM	THEMA	VERTREKTPUNT	VERTREKTIJD
APRIL			
Zo 24	Fietsen langs essen en dorpen	Homanshof, Anloo	10:00
MEI			
Zo 1	Beekdal Anlooërdiepje	Homanshof, Anloo	14:00
Di 3	Vissen in de Drentsche Aa	Werkschuur Staatsbosbeheer Oudemolen (onder leiding van een boswachter)	14:00
Do 5	Dauwtrappen	Café Aling, Loon	07:00
Zo 8	Vissen in de Drentsche Aa	Werkschuur Staatsbosbeheer Oudemolen (onder leiding van een boswachter)	14:00
Do 12	Vleermuizen	Werkschuur Staatsbosbeheer Balloo	21:30
Za 14	Orchideeën	Informatiepaneel "De Heest", Gasterense weg (Gasteren-Loon)	10:00
Ma 16	Fietsen langs essen en dorpen	Informatiepaneel 'De Heest', Gasterense weg (Gasteren-Loon)	13:00
Za 21	Bijzondere planten van de Drentsche Aa	Werkschuur Staatsbosbeheer Oudemolen (onder leiding van een boswachter)	14:00
Zo 22	Landgoed Terborgh/Evertsbos	Parkeerplaats Pinetum, weg Anloo-Anderen (onder leiding van Jan ten Sijthof, kleinzoon van de ontginning Dirk Everhard Everts)	14:00
Zo 29	Orchideeën	Herberg de Fazant, Oudemolen	10:00
JUNI			
Wo 1	Struinen over het Eexterveld	Informatiepaneel "Eexterveld", Anlooërweg (Anloo-Anderen)	14:00
Zo 5	Orchideeën	Parkeren aan de rand van het Eexterveld, nabij Westerholt, Torenweg Eext	14:00
Za 11	Bijzondere planten van de Drentsche Aa	Werkschuur Staatsbosbeheer Oudemolen	14:00
Za 11	Avon(d)turen	Herberg de Fazant, Oudemolen	19:00
Zo 19	Drie diepjes komen samen	Herberg de Fazant, Oudemolen	14:00
Wo 22	Ontmoet de beek op de fiets	Herberg de Fazant, Oudemolen	14:00
JULI			
Za 2	(Ver)dwalen in de karrensporen	Schaapskooi, Balloo	10:00
Zo 10	Zomer verhalen op het Ballooërveld	Schaapskooi, Balloo	14:00
Zo 17	Vlinders kijken op het Eexterveld	Parkeren aan de rand van het Eexterveld, nabij Westerholt, Torenweg Eext	13:00
Zo 24	Vlinders kijken op het Eexterveld	Parkeren aan de rand van het Eexterveld, nabij Westerholt, Torenweg Eext	13:00
Wo 27	Ontmoet de beekjuffer	Herberg de Fazant, Oudemolen	14:00
Zo 31	Zomer verhalen in het beekdal	Informatiepaneel "De Heest" Gasterense weg; van Gasteren naar Loon	14:00
AUGUSTUS			
Zo 7	Dwalen langs de beek	Café de Aanleg, Deurze	10:00
Za 13	Nachtelijke ontmoetingen op het Ballooërveld	Schaapskooi, Balloo	21:00
Wo 17	fietsen langs essen en dorpen	Café de Drentsche Aa, Schipborg	14:00
Za 20	Pinetum	Parkeerplaats Pinetum, weg Anloo-Anderen (onder leiding van bestuur Pinetum)	10:00
Do 25	Graslandbeheer van de Drentsche Aa	Werkschuur Staatsbosbeheer Balloo (onder leiding van een boswachter)	13:00
Za 27	Dauwtrappen	Café Aling, Loon	07:00
Za 27	Dauwtrappen	Café de Drentsche Aa, Schipborg	07:00
SEPTEMBER			
Do 1	Graslandbeheer van de Drentsche Aa	Werkschuur Staatsbosbeheer Balloo (onder leiding van een boswachter)	13:00
Za 3	Dwalen langs de beek	Herberg de Fazant, Oudemolen	10:00
Do 8	Graslandbeheer van de Drentsche Aa	Werkschuur Staatsbosbeheer Balloo (onder leiding van een boswachter)	13:00
Za 24	Schemertocht over het Eexterveld	Parkeren aan de rand van het Eexterveld, nabij Westerholt, Torenweg Eext	18:00
OKTOBER			
Za 8	Schemertocht over het Ballooërveld	Schaapskooi, Balloo	18:00
Za 15	Herfstkleurentocht	Homanshof, Anloo	14:00
Zo 16	Paddestoelen langs het Deurzerdiep	Café de Aanleg, Deurze	14:00
Za 22	Herfst in het beekdal	Café Aling, Loon	10:00

Colofon

Secretariaat Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa

Kees Folkertsma, Herman Thije
Postbus 122, 9400 AC Assen
Telefoon: (0592) 365864 / 365860
Fax: (0592) 365422
E-mail: drentscheaa@drenthe.nl
Internet: www.drentscheaa.nl

Redactieadres

Secretariaat Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa
Redactie Doorstroom
Postbus 122, 9400 AC Assen
Telefoon: (0592) 365683
(Joke Christerus)
E-mail: doorstroom@drenthe.nl

Eindredactie

Henk van den Brink, Noordwolde (Gn)

Redactie

Joke Christerus
André Brasse
Henk van den Brink

Fotografie

André Brasse
(tenzij anders aangegeven)

Vormgeving

Albert Rademaker BNO

Grafische verzorging

Docucentrum, provincie Drenthe

Verspreiding

TPG

Oplage

15.000

© Secretariaat Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa 2005

Nederland heeft 20 nationale parken

DOORSTROOM

”Dit is zo'n geweldig gebied, vooral de cultuurhistorische rijkdom is ongelooflijk.” André Brasse, coördinator voorlichting en educatie voor het Nationaal beek- en esdorpenlandschap, is gegrepen door het Drentsche Aa-gebied. Met liefde draait hij overuren om anderen – bewoners, ondernemers, bezoekers – ervan te doordringen wat een kostbare schat ze in handen hebben.

Voorlichting en educatie in het NBEL Drentsche Aa

Zoals alle voorlichtingscoördinatoren van nationale parken in ons land is Brasse in dienst van het IVN, een organisatie gespecialiseerd in natuur- en milieueducatie. Die constructie heeft een duidelijke reden: “Een nationaal park is een samenwerkingsverband van verschillende partijen met verschillende belangen. Het IVN staat daar volledig los van; wij zijn onafhankelijk. Ons enige belang is dat mensen goed geïnformeerd worden over het gebied en de waarde ervan beseffen. Daar werk ik, samen met medewerker Agnes Bakker, op allerlei manieren aan.”

Bewoners

“Voor de bewoners hebben we om te beginnen dit blad, Doorstroom, opgezet, dat huis aan huis in het gebied wordt verspreid en waarin we vertellen wat er gaande is. Dan is er de website, www.drentscheaa.nl, waar de meest actuele gegevens op staan en alle belangrijke documenten te vinden zijn. Dit jaar beginnen we met bewonersdagen. Het idee is dat we mensen uit een dorpsgebied uitnodigen voor een bustoer door hun eigen omgeving.

Twee tot drie keer per jaar is er een bewonersavond over een bepaald thema. We hebben bijvoorbeeld avonden gehad over de geschiedenis van de landbouw en over de beekvissen van de Drentsche Aa. De avonden zijn gratis en voor iedereen toegankelijk.

Ons doel is dat de bewoners de ambassadeurs voor het gebied worden. Dat ze weten hoe waardevol het is en dat ook uitdragen.”

Ondernemers

“De ondernemers hebben we heel hard nodig voor het levend bezoekersnetwerk, het netwerk van informatiepunten verspreid over het gebied dat we willen opzetten. Met name recreatie- en horecaondernemers, want zij ontvangen als eerste de bezoekers, zij krijgen de vragen als ‘wat kunnen we in de omgeving doen, wat is er te zien’. Wij willen graag dat ze daar goede antwoorden op kunnen geven, en daar willen we hen bij helpen. In overleg met een klankbordgroep van ondernemers

Foto: Simon Olbertijn

werken we aan een cursus 'gastheerschap', die we waarschijnlijk in het voorjaar van 2006 kunnen aanbieden. Daarin zit veel informatie over het gebied en de organisatie van het Nationaal beek- en esdorpenlandschap, maar het gaat ook om leren samenwerken. We willen uitdrukkelijk ook de landbouw erin betrekken. Informatiepunten over de landbouw willen we onderdeel maken van het netwerk."

Bezoekers

"Voor de bezoekers maken we de Op Stap Krant met een overzicht van alle activiteiten en heel veel informatie. Daarnaast zijn we bezig met folders en brochures.

De regelmatige excursies zijn zowel voor bezoekers als voor bewoners bedoeld. Ze worden geleid door speciale Drentsche Aa-gidsen, vrijwilligers van wie de meeste veel ervaring als gids hebben. Specifiek voor dit gebied hebben ze bovendien een intensieve opleiding gekregen. Er is een pool met zo'n 25 zeer gemotiveerde gidsen. In de nabije toekomst gaan we bezig met de wandelroutes. We gaan proberen structuur aan te brengen in de wildgroei van routes. Op dit moment hebben de VVV's, de ANWB, Staatsbosbeheer en anderen allemaal hun eigen routes. Dan zijn er de knapzakroutes, de dorpsommetjes, de kerkenpaden en noem maar op. Wij willen een overzichtelijk pakket aan kunnen bieden waarbij de bezoeker verzekerd is van een goede kwaliteit. Na de wandelroutes komen ook de fiets- en ruiterroutes aan de beurt. Ons doel is steeds de bezoekers goede informatie te bieden."

Werkgroepleden gezocht

Coördinator André Brasse opereert natuurlijk niet op eigen houtje. Alle plannen en activiteiten die te maken met voorlichting en educatie worden besproken in de werkgroep ECR (educatie, communicatie en recreatie), die de projectgroep en het overlegorgaan adviseert. In de werkgroep zijn alle belanghebbende partijen vertegenwoordigd. Althans, dat is de bedoeling! De werkgroep zoekt nog een bewoner, iemand die vanuit het perspectief van de bewoners kan en wil meedenken over de plannen. Ook is er nog een vacature voor een vertegenwoordiger van de landbouw. Belangstelling? Neem contact op met het secretariaat NBEL, adresgegevens zie achterpagina.

Landinrichtingscommissie Drentsche Aa aan het werk

De landinrichtingscommissie Drentsche Aa werkt gestaag verder. De belangrijkste taak van de commissie (tot nu toe!) is vrijwillige kavelruilen tot stand te brengen, zowel om de landbouwverkaveling te verbeteren als om natuur te realiseren. In totaal is inmiddels 1200 ha geruild. In 2004 werd ongeveer 40 ha verworven voor de natuur. Het afgelopen jaar is de commissie onder meer op pad geweest in de omgeving van Tynaarlo. Wilt u ook bezoek van de landinrichtingscommissie, dan kunt u zich aanmelden bij de Dienst Landelijk Gebied, tel. 0592-327911.

In combinatie met kavelruil werkt de commissie ook mee aan vestiging en verplaatsing van bedrijven. Onlangs heeft de familie Brinkman een nieuw melkveehouderijbedrijf in gebruik kunnen nemen aan de weg van Hooghalen naar Amen. De landinrichtingscommissie heeft hieraan bijgedragen door via een kavelruil de bouwplek vrij te maken en de huiskavel te vergroten.

Anderen in beweging

In 2003 is het bedrijf van de familie Oostra uit Anderen met hulp van de landinrichtingscommissie verplaatst naar Grolloo. Hierdoor ontstond in Anderen ruimte voor de achterblijvers en voor de hermeandering van het Rolderdiep. De plannen voor het Rolderdiep worden verder uitgewerkt, waarbij de commissie onder andere de mogelijkheid onderzoekt om een grondbank in te stellen. In de voormalige bedrijfsgebouwen van de familie Oostra gaat de Stichting Hendrik van Boeijen een woon- en/of werkvoorziening voor mensen met een verstandelijke handicap vestigen.

Bredere taak

Voor de landinrichtingscommissie wordt 2005 een jaar van veranderingen. Het Overlegorgaan heeft de provincie verzocht de landinrichtingscommissie een bredere taak te geven bij de realisatie van het BIO-plan (Beheers-, Inrichtings- en Ontwikkelingsplan). Een verbreding van de opdracht betekent zeer waarschijnlijk ook een verandering van de samenstelling van de commissie.

Onder de vlag van 'De boer als gastheer' brengen tien ondernemers uit de landbouw in het Drentsche Aa-gebied gezamenlijk hun activiteiten op het gebied van recreatie onder de aandacht. Hun aanbod varieert van kamperen bij de boer tot verkoop van vlees en fruit rechtstreeks van de boerderij, en van een appartementenvakantie tot tochten met een paardentram. Twee deelnemers vertellen over de activiteiten en plannen van de groep.

De boer als gastheer

“Het project is twee jaar geleden begonnen. Alle deelnemers realiseren zich dat dit een prachtig gebied is en willen daar meer mee doen”, aldus Grietje Scheiberlich. Zij heeft in haar boerderij Scheibershof in Zeegse drie luxe appartementen ingericht. Daarnaast verkoopt ze Drentse Koe-ijs en sinds kort ook andere streekproducten met Drents Goed-logo. Jan Dolfing uit Balloo heeft een 'fjordenstal' waar hij fjordenpaarden fokt en stalruimte verhuurt. “De komende jaren wil ik dat gaan combineren met landschapsbeheer en de paarden ook gebruiken voor recreatie. Ik denk aan begeleide paardrijdtochten, bijvoorbeeld in de vorm van meerdaagse arrangementen.”

Samen sterker

“Door ons gezamenlijk te presenteren, onder andere via folders en een website [www.deboeralsgastheer.nl, red.], bereiken we meer mensen. Alles helpt om nieuwe gasten te trekken”, beschrijft Scheiberlich de waarde van het samenwerkingsverband. “Bovendien brengen we elkaar op ideeën en profiteren we van elkaars kennis en ervaringen. Via de groep kom je weer in contact met anderen die je verder kunnen helpen.” “Een ander voordeel”, vult Dolfing aan, “is dat je als groep makkelijker ingangen vindt bij overheidsinstanties, ook dankzij de begeleiding die we krijgen van de Dienst Landelijk Gebied.”

Over die begeleiding zijn beiden zeer te spreken. “Het is een organisatie die praktisch en uitvoeringsgericht

werkt en die weet wat er speelt”, zegt Dolfing. Binnen afzienbare tijd komt echter aan de ondersteuning door DLG een eind en zal de groep op eigen kracht verder moeten. “We zullen een goede structuur moeten vinden en dat zal nog niet eenvoudig zijn. Maar we zetten absoluut door, want het zou zonde zijn om op te geven wat we nu in gang hebben gezet”, stelt Scheiberlich. “Het echte werk moet nog beginnen”, meent Dolfing.

Open dag

De komende jaren wil de groep de samenwerking uitbouwen door arrangementen aan te bieden en gemeenschappelijke activiteiten te organiseren. Met dat laatste wordt dit voorjaar een begin gemaakt. Op 14 mei, de zaterdag voor Pinksteren, is er een open dag. Daarvoor is een fietsroute uitgezet die langs alle deelnemende bedrijven voert, waar dan van alles te zien en te doen is. “Eigenlijk zijn er twee routes, een noordelijke en een zuidelijke. Bezoekers kunnen kiezen of ze één daarvan rijden of de hele tocht. Ook bepalen ze zelf waar ze beginnen en welke bedrijven ze bezoeken.”

Kansen benutten

Voor de deelnemers zelf is De boer als gastheer bepaald geen vrijblijvende club. “Het is behoorlijk intensief, we komen bijvoorbeeld iedere maand bij elkaar. Er zitten veel uren in die je niet direct krijgt uitbetaald”, zegt Scheiberlich, “maar daar moet je niet altijd naar kijken. Je moet op een creatieve manier de kansen benutten die zich voordoen. Het gaat ook om de promotie van het gebied, als recreatieondernemer heb je daar belang bij.”

Ruimte voor ontwikkeling

Hoewel beiden blij zijn met de erkenning en ondersteuning van hun initiatief, vinden ze dat de overheden meer kunnen doen om het uitgangspunt 'behoud door ontwikkeling' voor het Nationaal beek- en esdorpenlandschap waar te maken. Dolfing: “Ontwikkeling betekent dat de overheid ondernemers ook de ruimte moet geven om zaken te ontwikkelen. Nu lopen we nog vaak aan tegen een sectorale benadering. Wat de ene afdeling wil stimuleren, dat houdt andere met de regels in de hand tegen.”

De landinrichtingscommissie bestaat uit: L. Touwen (voorzitter), G. Koekoek, J. Oostra, B. Geerts en H. Post, met ondersteuning van: C. Udding (LTO-noord), G. Meijers (provincie), H. Overweg, mw. I. Smeenge en mw. R. Klein Wolterink (allen Dienst Landelijk Gebied). Adres: Postbus 146, 9400 AC Assen, tel. 0592-327911.

Op de Hondsrug, in de zuidoostpunt van het Nationaal beek- en esdorpenlandschap, ligt Eext. Met zijn talrijke kleine straatjes lijkt het een doolhof voor iedereen die er voor het eerst komt. Maar Eext is vooral het dorp van de liefst zeven brinken en van de Eexter ossen. Brinken en ossen komen samen in de dorpsvlag die ter gelegenheid van de Oostermoertentoonstelling in 1999 gepresenteerd werd. Zeven gele ossenkoppen staan er op rode ondergrond (symbool voor heide), ondersteund door twee groene banen (symbool voor weilanden).

Eext

“Eexter ossen waren een begrip. De oude Ossenmarkt in Groningen ging niet open voordat de ossen uit Eext er waren. Die bepaalden ook de prijs. Blijkbaar heeft Eext goede grond, wat van invloed was op de kwaliteit van die dieren”, vertelt Jantinus Enting, voorzitter van het bestuur van dorpsmuseum De Kluis.

“Het museumgebouw was vroeger de diepvrieskluis van het dorp. Met de komst van de huisdiepvries is het die functie kwijtgeraakt,” legt Enting uit. “En wat was er nu mooier dan er iets anders in te gaan bewaren: het dorpsverleden.” Zo maakte

het voedsel ruim twintig jaar geleden plaats voor tastbare herinneringen aan de vele kleine bedrijfjes die in de loop der jaren uit het dorp verdwenen. Hun gereedschappen zijn bewaard gebleven. Zo zijn er bijvoorbeeld de materialen te zien van de stelmaker, de schilder, de kapper en de hoefsmid.

Het museum is ‘s zomers drie middagen in de week open. Enkele tientallen vrijwilligers uit het dorp zetten zich in om bezoekers te ontvangen. “Het is altijd reuze gezellig. Veel voorwerpen roepen tal van herinneringen op. Het is zo herkenbaar, dat bijna iedereen wel zijn eigen verhaal heeft. Nieuwe inwoners van het dorp worden ook uitgenodigd in het museum. Op deze manier wordt hun betrokkenheid bij het dorp vergroot”, meldt Enting.

Gemeenschapszin

“Dat is erg belangrijk. Typerend voor Eext is namelijk de hechte gemeenschapszin bij het organiseren van de talrijke jaarlijkse evenementen. Het seizoen begint stevast

met de traditionele slijpjacht in februari. Een andere grote publiekstrekker is de beddenrace met Pinksteren en op tweede pinksterdag is er een concours hippique. Ook op de historische motorenrace komen heel wat bezoekers af. Populair zijn ook de trekkertrek-wedstrijden en de ploegwedstrijden”, somt Enting op. “Het bijzondere aan al deze activiteiten is dat de meeste gratis te bezoeken zijn en zonder de vrijwillige inzet van tientallen inwoners niet plaats kunnen vinden. De gemeenschapszin komt ook na afloop van de evenementen tot uiting. Twee uur na afloop is alles weer opgeruimd en is Eext weer het schone dorp waar het om bekend staat.”

Boerheem

Het dorp telt zo'n 35 verenigingen die bijna allemaal zijn aangesloten bij de Commissie Dorpsbelangen. “De boermarke is de oudste. Ooit strekte de boermarke van Eext zich uit tot aan Wildervank. Nog steeds bezit de boer-

Dorp in beeld

marke grond, zij het veel minder. Eens per jaar vergadert de boerschap en deze vergadering met waardeelhouders wordt nog steeds met de boerhoorn aangekondigd”, vertelt Enting.

Van de vele boeren die het dorp vroeger telde zijn er nog negen over. De gevolgen van de nieuwe tijd gingen ook aan de Eexter boeren niet voorbij. De overschakeling van bussenmelk naar tankmelk was een moment waarop veel ouderen besloten met hun bedrijf te stoppen.

Een aantal boerderijen is in de loop der tijd van eigenaar veranderd. “Gelukkig pakken de nieuwe eigenaren het goed aan en wordt het geen rommeltje. Veel boerderijen liggen midden in het dorp en daarom is het fantastisch dat de sfeer in het dorp bewaard blijft. De dorpsbewoners krijgen vaak te horen dat het dorp zo ruim is en zo schoon”, zegt Enting trots.

Actief volkje

De Eexters zijn een actief volkje. In het weekend kom je ze dan ook overal tegen: wandelend, fietsend of even ‘aanleggend’ in de buurt. De laatste jaren worden er steeds vaker koetsjes gesignaleerd met een of twee paarden of pony’s ervoor.

Wat dat betreft gaat Eext terug naar vóór 1841, het jaar waarin men het eigen dorpskerkje in gebruik nam. Voor die tijd ging men in Anloo ter kerke, welgestelden met de koets, de anderen met de benenwagen.

Anders dan veel dorpen in de buurt is Eext nog steeds in het gelukkige bezit van een basisschool. Aan schooljeugd geen gebrek, integendeel: de Daltonschool aan ‘t Witzand is eigenlijk te klein voor de ruim 140 kinderen! Ondanks het verdwijnen van de melkfabriek, tot 28 jaar geleden de grootste werkgever, en het opheffen van veel kleine bedrijfjes (voortlevend in het museum) is er al met al toch nog heel wat bedrijvigheid in het dorp. Het is een van de sterke kanten van Eext: de bewoners zijn altijd bezig.

De kerken in ons esdorpenlandschap

In het Drentse Aa-esdorpenlandschap komen de kerktorens van Anloo, Rolde en Vries geregeld prominent boven de horizon. Verder benedenstrooms zijn de Groninger kerktorens van de Martinikerk en Aa-kerk van verre herkenbaar boven het vlakke, venige dal van de Drentse Aa. Die kerken horen bij het landschap. Sommigen hebben er zelfs een duidelijke invloed op gehad. De verbreiding van het christendom in Noordwest-Europa vond plaats tussen de achtste en tiende eeuw. De eerste kerkjes waren van hout en werden bij voorkeur op een (soms opgeworpen) hoogte aan de rand van een nederzetting getimmerd. Hun opvolgers waren stenen kerken, waarbij vooral in de twaalfde eeuw veel tufsteen uit de Eifel werd verwerkt. Tufsteen is een licht en hard vulkanisch gesteente, dat via de handelswegen over water hierheen kwam. Het is te zien in de kerken van Vries, Eelde en Anloo. In Nederland, Noord-Duitsland en Jutland zijn 465 middeleeuwse kerken bekend waar tufsteen is toegepast.

Naarmate de kunst van stenen bakken algemener werd, bouwden men bakstenen kerken. De oude Romaanse kerken in Noord-

Tufsteen

Baksteen

Apart

Opmerkelijke zaken in het Drentsche Aa-gebied

Nederland en Noord-Duitsland hebben het koor met het altaar altijd naar het oosten gericht. De ingang is onder de toren, op het westen. Die middeleeuwse ‘oosting’ van kerken is een religieus element, mogelijk met een voorchristelijke ‘echo’. Het is niet altijd zuiver oost, er zit enige variatie in. Mogelijk is de plaats van de zonsopkomst op de eerste lentedag tijdens de toen geldende tijdrekening bepalend geweest. Boeiende materie, net als de oost-west richting van de hunebedden.

De kerk werd een religieus middelpunt, ook voor het ter aarde bestellen van de doden. Iemand als vanouds in een grafveld of grafheuvel onderstoppen bij z’n voorvaderen, werd als ‘heidens gebruik’ streng verboden. In de negende eeuw kwamen er strikte richtlijnen voor een ordentelijke begrafenis bij de kerk. Daarvoor werden vaste kerkenpaden, kerkwegen of reewegen aangewezen. Ze bestaan soms nog! Hier allemaal richting kerk van Vries, Anloo of Rolde. De kerktoren van Rolde is later nog een mikpunt geworden. In de negentiende eeuw zijn de gemeenschappelijke gronden gesplitst in onhandige schuine stukken. De landmeter verdeelde alles in ‘kylende percelen’ met de punten richting Roldertoren. De sporen van deze ‘torenverkaveling’ zijn in wegen en bosranden ten zuiden van Rolde te vinden. Daar kun je dus nog ‘schuinsmarcheren’.

Jan Tuttel

De komende jaren worden in het Drentsche Aa-gebied 'toegangspoorten' en 'knooppunten' aangelegd. Op deze punten kunnen bezoekers hun auto kwijt om op de fiets of te voet verder te gaan. De toegangspoorten zijn relatief groot en komen aan de randen van het gebied, de knooppunten zijn kleinere parkeerplaatsen in het gebied zelf. Het eerste knooppunt wordt binnenkort aangelegd in Oudemolen. Voor de eerste toegangspoort, aan de noordkant van het gebied, is een plek gekozen en een ontwerp gemaakt.

Aanleg knooppunt Oudemolen van start

+ ontwerp toegangspoort

De knooppunten en toegangspoorten zijn de fysieke onderdelen van het levend bezoekersnetwerk. Op deze punten wordt ook de informatievoorziening geconcentreerd, onder andere door het plaatsen van informatiezuilen. Zowel voor het 'knooppunt Oudemolen' als de 'toegangspoort noord' is het ontwerp gemaakt door Arcadis. Dit bureau heeft ook uitgangspunten omschreven om alle knooppunten en toegangspoorten dezelfde herkenbare uitstraling te geven, terwijl de invulling van plek tot plek verschilt afhankelijk van de situatie. Er wordt veel aandacht besteed aan een zorgvuldige inpassing in het landschap.

Groene uitstraling

Voor het knooppunt Oudemolen is in overleg met dorpsbelangen en betrokken partijen de locatie achter Herberg De Fazant gekozen. In de lengterichting achter de boerderij (parallel aan de Linthorst Homanweg) komt een parkeerplaats voor 35 auto's

met informatievoorziening. Door de aanplant van beukenhagen en losse bomen en het gebruik van bruine klinkers en grasbetonstenen krijgt de plek een groene, vriendelijke uitstraling.

Voor de aansluiting op de bestaande wandelroutes komt er een eenvoudig onverhard wandelpad van de parkeerplaats naar de Drentsche Aa, met een houten bruggetje over de beek, zodat wandelaars niet meer langs de Oudemolenseweg hoeven.

Parkeeroverlast tegengegaan

Tegelijk met de aanleg van het knooppunt worden maatregelen uitgevoerd om de huidige parkeeroverlast in het dorp en de directe omgeving tegen te gaan. Het brinkje wordt autovrij gemaakt door eikenbomen bij te planten en zwerfkeien te plaatsen. Aan weerszijden van de Molensteeg wordt parkeren verboden en zondig onmogelijk gemaakt. Ook de parkeermogelijkheden bij de brug worden opgeheven.

Toegangspoort

Voor de noordelijke toegangspoort tot het Nationaal beek- en esdorpenlandschap is een ontwerpschets gemaakt. Na een locatieonderzoek is de plek aan de weg Tynaarlo-Zuidlaren tegenover camping 't Veenmeer als beste optie gekozen. Een toegangspoort voorziet in parkeerruimte voor honderd auto's, een informatiepunt en toiletten. Ook komen er speelgelegenheden voor kinderen. Het terrein past goed in de bestaande langwerpige kavelstructuur met houtwallen en krijgt ook een groen uiterlijk. Rond de parkeerplaats zijn aarden wallen voorzien met gras en verspreide boomgroepen. De wallen zijn steil aan de binnenkant en glooiend aan de buitenzijde.

Anders dan in Oudemolen begint voor deze toegangspoort pas het overleg met het gebied.

De komende jaren zal er hard aan moeten worden getrokken om dit ambitieuze plan te kunnen realiseren.

Laatste nieuws

Bij het ter perse gaan van dit blad werd bekend dat voor de parkeerplaats in Oudemolen mogelijk een (iets) andere plek wordt gekozen.

Diepstroeten: herstel van het oude landschap

Kom met ideeën, dan maken wij er werk van, is de boodschap van het Overlegorgaan van het Nationaal beek- en esdorpenlandschap aan de bewoners van het Drentsche Aa-gebied. De inwoners van Anreep, Schieven en Amelte, dorpjes aan de zuidostrand van Assen, namen de uitdaging aan. Zij vormden een werkgroep die een projectvoorstel indiende. Het geld werd gevonden en ziedaar: het beekdallandschap van de Diepstroeten wordt naar hun ideeën in oude luister hersteld.

Werk in uitvoering

Mededelingen Overlegorgaan

Het Overlegorgaan heeft in 2004 drie plannen vastgesteld: de Integrale Kanskaart, de Landschapsvisie Drentsche Aa en het Plan van aanpak Levend Bezoekersnetwerk. In onze vorige twee nieuwsbrieven (Doorstroom 2 en 3) zijn deze drie prioritaire acties uit ons BIO-plan toegelicht. U kunt de plannen bekijken op onze website (onder Organisatie/ Documenten). Ze zijn ook in te zien in het provinciehuis en de gemeentehuizen in Assen, Gieten en Vries. Folders met een 'populaire' samenvatting van de Integrale Kanskaart en de Landschapsvisie zijn onlangs in het Drentsche Aa-gebied huis aan huis verspreid. Op 23 maart en 7 april hield het Overlegorgaan twee inloopavonden in het gebied om de plannen te presenteren en vragen te beantwoorden.

“De werkgroep is speciaal opgericht om onze dorpsgemeenschap een stem te geven in alles wat te maken heeft met het Nationaal beek- en esdorpenlandschap. De dorpjes zijn namelijk te klein om lid te zijn van de BOKD”, vertellen werkgroepleden Mieke Kraijer en Gerrit ten Brink. “De werkgroep telt acht leden en vormt een afspiegeling van de bevolking, alle belangen zijn erin vertegenwoordigd.” Ondanks hun verschillende achtergrond waren de leden het snel eens over de in te dienen voorstellen.

Herstel houtwallen

In die voorstellen ligt het accent op de Diepstroeten, een piepklein beekdalletje bij Anreep, ingeklemd tussen stadsrand en N33, maar desondanks van bijzondere charme. “Het is nog heel goed als beekdal herkenbaar, de oorspronkelijke structuur en perceelindeling is bewaard gebleven”, vertelt Kraijer, die zich intensief met de geschiedenis van het gebied heeft beziggehouden. “Een deel van de houtwallen en boomsingels is echter verdwenen. Wij stelden voor die te herstellen.”

In overleg met de werkgroep maakte Landschapsbeheer Drenthe daarvoor een plan, dat dit voorjaar wordt uitgevoerd. Met de grond die vrijkomt bij het graven van twee poeltjes worden de wallen aangevuld en de verdwenen beplanting wordt weer aangebracht.

Eiken langs de weg

Andere onderdelen van het project zijn al klaar. Langs de weg door het beekdal (die ook Diepstroeten heet) is aan weerskanten een lint van jonge zomereiken aangeplant. De niet meer zo vitale populieren die hier stonden zijn gekapt en plekken waar de wegbeplanting ontbrak zijn weer van bomen voorzien. “In Schieven en Amelte worden ook gaten in de wegbeplanting opgevuld, dat neemt de gemeente Assen voor haar rekening”, vertelt Kraijer.

Landschapshekken

Om het herstel van het oude landschapsbeeld compleet te maken zijn bij toegangen tot weilanden (in totaal negen) ‘landschapshekken’ geplaatst: authentiek Drentse hekken van onbehandeld hardhout in onregelmatige vormen. “Van vroeger kan ik me nog herinneren dat zulke hekken heel gewoon waren”, vertelt Ten Brink. “Later zijn ze vervangen door stalen hekken, of vaker nog door alleen prikkeldraad of schrikdraad, want dat is een stuk goedkoper. Maar zo’n landhek staat natuurlijk veel mooier in het landschap. In goed overleg met de eigenaren hebben we er geschikte plekken voor gezocht. Het eerste hek is vorig jaar officieel geopend door wethouder Wiersema van Assen.” Het project Diepstroeten is gerealiseerd door bijdragen van de provincie, de Nationale Postcode Loterij, de gemeente Assen en de Rabobank.